

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Редактор: Шкварко В. І.

Контакти: 04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, 3, 5-й поверх

Комітет НААУ з питань цивільного права та процесу

Голова Комітету Простибоженко О. С.

Електронна пошта: o.prostybozhenko@mail.unba.org.ua

за 2025 рік

НОВЕЛИ (актуальні зміни) ЗАКОНОДАВСТВА

Закони та інші нормативно-правові акти

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань розкриття банківської таємниці та заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин» від 19.12.2024 №4174-IX

Дата прийняття: 19.12.2024.

Набрання чинності: 10.01.2025.

Законом внести зміни:

У [Цивільному кодексі України \(Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356\)](#):

1) у [статті 44](#):

частини першу і другу викласти в такій редакції:

"1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над її майном.

За заявою заінтересованої особи або органу опіки та піклування нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном особи, зниклої безвісти за особливих обставин, до ухвалення судом рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою.

Заходи для встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, вживаються нотаріусом шляхом проведення опису відповідного майна та призначення опікуна над таким майном.

2. Нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, за останнім місцем проживання відповідної особи.

Якщо місце проживання фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідоме, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном такої особи за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна – за місцезнаходженням основної частини рухомого майна.

Над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, може бути призначено одного опікуна.";

доповнити частиною шостою такого змісту:

«6. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлюється, здійснюється та припиняється відповідно до цього Кодексу з урахуванням положень [Закону України "Про нотаріат"](#)»;

2) [розділ "Прикінцеві та перехідні положення" доповнити пунктом 22 такого змісту:](#)

"22. У період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року [№64/2022, затвердженням Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні"](#) від 24 лютого 2022 року №2102-IX, та протягом шести місяців з дня його припинення або скасування у випадку, якщо місцем проживання фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, є населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, територія, на якій ведуться активні бойові дії або тимчасово окупована Російською Федерацією, щодо яких не визначено дати завершення бойових дій або тимчасової окупації, дати відновлення здійснення органами державної влади їхніх повноважень у повному обсязі, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном відповідної особи незалежно від місця її проживання.»

Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 №4196-IX

Дата прийняття: 09.01.2025.

Набрання чинності: 28.08.2025.

Законом внесено зміни:

2) у [Цивільному кодексі України \(Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356\):](#)

[статтю 85](#) викласти в такій редакції:

"Стаття 85. Непідприємницькі товариства

1. Непідприємницьким товариством є товариство, діяльність якого спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів і яке не має на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між учасниками.

Учасники непідприємницького товариства не можуть брати участі в розподілі прибутку такого товариства. Виплата дивідендів непідприємницьким товариством забороняється.

2. Особливості корпоративного управління в непідприємницьких товариствах визначаються в їхніх установчих документах з урахуванням положень цієї статті та інших актів цивільного законодавства.

На непідприємницьке товариство, єдиним учасником (засновником) якого є держава або територіальна громада, поширюються вимоги щодо корпоративного управління, визначені для господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

3. Особливості правового статусу окремих видів непідприємницьких товариств встановлюються законом."

[частину першу статті 86](#) викласти в такій редакції:

"1. Непідприємницькі товариства (сільськогосподарські кооперативи та сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють без мети одержання прибутку, інші кооперативи, крім виробничих, об'єднання громадян, державні та комунальні некомерційні товариства тощо) та установи можуть разом зі своєю основною діяльністю здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо така діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню."

у частині першій статті 96-1 слова "статуту товариства" [замінити словами "установчих документів товариства"](#):

у [статті 97](#):

частини першу і другу викласти в такій редакції:

"1. Управління товариством здійснюють його органи або безпосередньо його єдиний учасник – фізична особа у разі прийняття таким учасником рішення про це та після внесення відповідних відомостей до єдиного державного реєстру.

2. Органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо інше не встановлено законом або установчими документами товариства."

у частині третій слово "заподіяні" замінити словом "заподіянні";

у [статті 98](#):

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Рішення загальних зборів приймаються простою більшістю від числа учасників юридичної особи, якщо інше не встановлено установчими документами або законом.

Рішення про внесення змін до установчих документів товариства, відчуження майна товариства на суму, що становить 50 і більше відсотків майна товариства, та про ліквідацію товариства приймаються більшістю не менш як у 3/4 голосів від числа учасників товариства, якщо інше не встановлено законом."

частини третю і четверту виключити;

доповнити статтею 99-1 такого змісту:

"Стаття 99-1. Посадові особи товариства

1. Керівник (одноосібний виконавчий орган), голова та члени колегіального виконавчого органу, голова та члени наглядової ради або ради директорів, ліквідатор, голова та члени комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), головний бухгалтер, корпоративний секретар, а також голова та члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу передбачено законом або установчими документами товариства, є посадовими особами такого товариства. Установчими документами товариства посадовими особами товариства можуть бути визнані й інші особи.

2. Посадові особи товариства мають обов'язки перед товариством, передбачені законом, зокрема щодо належного, добросовісного та ефективного управління товариством (фідуціарні обов'язки).

3. Посадові особи товариства зобов'язані діяти:

- 1) в інтересах товариства;
- 2) добросовісно та розумно;
- 3) у такий спосіб, який, на їхнє добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності товариства;
- 4) у межах повноважень, наданих їм установчими документами товариства та законодавством.

4. Посадові особи відповідають за збитки, завдані ними товариству. Відшкодування збитків, завданих посадовою особою товариству її діями (бездіяльністю), здійснюється у разі, якщо такі збитки були завдані:

- 1) діями, вчиненими посадовою особою з перевищенням або зловживанням службовими повноваженнями;
- 2) діями посадової особи, вчиненими з порушенням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури прийняття рішень щодо вчинення подібних дій, встановленої установчими документами товариства;
- 3) діями посадової особи, вчиненими з дотриманням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури прийняття рішень щодо вчинення відповідних дій, встановленої установчими документами товариства, якщо для отримання такого погодження та/або дотримання процедури прийняття рішень посадова особа товариства подала недостовірну інформацію;
- 4) бездіяльністю посадової особи у випадку, якщо вона була зобов'язана вчинити певні дії відповідно до покладених на неї обов'язків;
- 5) іншими винними діями посадової особи."

частини [другу і третю статті 167 викласти в такій редакції:](#)

"2. Держава може створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених [Конституцією України та законом](#).

3. Держава бере участь у діяльності створених нею юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом."

частини [другу і третю статті 168 викласти в такій редакції:](#)

"2. Автономна Республіка Крим може створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених [Конституцією України та законом](#).

3. Автономна Республіка Крим бере участь у діяльності створених нею юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом."

частини [другу і третю статті 169 викласти в такій редакції:](#)

"2. Територіальні громади можуть створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених [Конституцією України та законом](#).

3. Територіальні громади беруть участь у діяльності створених ними юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом."

[абзац другий частини другої статті 388 викласти в такій редакції:](#)

"Майно не може бути витребувано від добросовісного набувача, якщо воно було продано такому набувачу на електронному аукціоні в порядку, визначеному законом";

[частину третю статті 549 доповнити абзацом другим такого змісту:](#)

"Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити на користь кредитора пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня. Договором може бути визначено менший розмір пені."

[частину першу статті 630 викласти в такій редакції:](#)

"1. Законом або договором може бути встановлено, що окремі умови договорів визначаються відповідно до типових умов договорів (типових договорів) та примірних договорів певного виду.

Кабінет Міністрів України, органи державної влади, уповноважені Кабінетом Міністрів України або законом, можуть рекомендувати орієнтовні умови договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках – затверджувати типові договори.

Сторони не можуть відступати від змісту типових умов договорів (типових договорів), але мають право конкретизувати їх. Сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст.

Зміст договору, що укладається на підставі державного замовлення, має відповідати такому замовленню";

у [статті 650](#):

[назву викласти в такій редакції:](#)

"Стаття 650. Особливості укладення договорів на організованих ринках капіталу та організованих товарних ринках, аукціонах (публічних торгах), конкурсах";

доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Договори купівлі-продажу, найму (оренди) майна державної та комунальної власності, а також майна господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, іншій юридичній особі, у статутному капіталі якої більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, Автономній Республіці Крим або територіальній громаді, майна юридичних осіб інших організаційно-правових форм, єдиним учасником (засновником) яких є держава, Автономна Республіка Крим або територіальна громада, укладаються за результатами проведення електронних аукціонів (публічних торгів) в електронній торговій системі з урахуванням особливостей, визначених законом.

Для цілей цього Кодексу термін "[електронна торгова система](#)" вживається у значенні, наведеному у Законі України "Про приватизацію державного і комунального майна";

[частину третю статті 1122 доповнити словами "є нікчемною".](#)

Закон України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо посилення захисту прав добросовісного набувача» від 12.03.2025 №4292-IX

Дата прийняття: 12.03.2025.

Набрання чинності: 09.04.2025.

Законом внесено зміни:

до [Цивільного кодексу України \(Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356\)](#) такі зміни:

1. [Статтю 261](#) після частини сьомої доповнити новою частиною такого змісту:

"8. Перебіг позовної давності за вимогами щодо витребування чи визнання права щодо нерухомого майна, переданого з державної або комунальної власності у приватну власність, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, починається від дня державної реєстрації права власності першого набувача або дати передачі першому набувачеві нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законом не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності".

У зв'язку із цим частину восьму вважати частиною дев'ятою.

2. [Статтю 388 викласти в такій редакції:](#)

"Стаття 388. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача

1. Якщо майно за відплатним договором придбане в особи, яка не мала права його відчужувати, про що набувач не знав і не міг знати (добросовісний набувач), власник має право витребувати це майно від набувача лише у разі, якщо майно:

- 1) було загублене власником або особою, якій він передав майно у володіння;
- 2) було викрадене у власника або особи, якій він передав майно у володіння;
- 3) вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі іншим шляхом.

2. Майно не може бути витребувано від добросовісного набувача, якщо:

- 1) воно було продане або передане у власність у порядку, встановленому для виконання судових рішень;
- 2) воно було продане такому набувачеві на електронному аукціоні у порядку, встановленому для приватизації державного та комунального майна.

3. Держава, територіальна громада, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті, також не може витребувати майно від добросовісного набувача на свою користь, якщо:

- 1) з моменту реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно права власності першого набувача на нерухоме майно, передане такому набувачеві з державної або комунальної власності у приватну власність, незалежно від виду такого майна, минуло більше десяти років;

2) з дати передачі першому набувачеві з державної або комунальної власності у приватну власність нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законодавством не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності, минуло більше десяти років.

Зміна першого та подальших набувачів не змінює порядку обчислення та перебігу граничного строку для витребування майна, передбаченого цією частиною.

Дія положень цієї частини не поширюється на випадки, якщо майно на момент вибуття з володіння держави або територіальної громади належало:

- а) до об'єктів критичної інфраструктури;
- б) до об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;
- в) до об'єктів та земель оборони;
- г) до об'єктів або територій природно-заповідного фонду, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об'єктів (територій) на момент вибуття з володіння;
- ґ) до гідротехнічних споруд, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об'єктів на момент вибуття з володіння;
- д) до пам'яток культурної спадщини, які не підлягали приватизації.

4. Якщо майно було набуто безвідплатно в особи, яка не мала права його відчужувати, власник має право витребувати його від добросовісного набувача у всіх випадках."

3. Статтю 390 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Суд одночасно із задоволенням позову органу державної влади, органу місцевого самоврядування або прокурора про витребування нерухомого майна від добросовісного набувача на користь держави чи територіальної громади вирішує питання про здійснення органом державної влади або органом місцевого самоврядування компенсації вартості такого майна добросовісному набувачеві.

Суд постановляє рішення про витребування нерухомого майна від добросовісного набувача на користь держави чи територіальної громади, за умови попереднього внесення органом державної влади, органом місцевого самоврядування або прокурором вартості такого майна на депозитний рахунок суду. Перерахування грошових коштів як компенсації вартості нерухомого майна з депозитного рахунку суду здійснюється без пред'явлення добросовісним набувачем окремого позову до держави чи територіальної громади.

Держава чи територіальна громада, яка на підставі рішення суду компенсувала добросовісному набувачеві вартість майна, набуває право вимоги про стягнення виплачених грошових коштів як компенсації вартості майна до особи, з вини якої таке майно незаконно вибуло з володіння власника. Порядок компенсації, передбачений цією частиною, не застосовується щодо об'єктів приватизації, визначених [Законом України "Про приватизацію державного житлового фонду"](#).

Для цілей цієї статті під вартістю майна розуміється вартість майна, оцінка (експертно-грошова оцінка земельної ділянки) якого здійснена в порядку, визначеному законом, чинна на дату подання позовної заяви."

4. У [статті 391:](#)

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 391. Захист права власності власника майна";

доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Якщо органом державної влади або органом місцевого самоврядування, незалежно від того, чи мав такий орган відповідні повноваження, вчинялися будь-які дії, спрямовані на відчуження майна, в результаті яких набувачем такого майна став суб'єкт права приватної власності, спори щодо володіння та/або розпоряджання, та/або користування таким майном відповідним органом державної влади або органом місцевого самоврядування вирішуються на підставі статей 387 та 388 цього Кодексу."

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Положення цього Закону мають зворотну дію в часі в частині умов та порядку компенсації органом державної влади або органом місцевого самоврядування добросовісному набувачеві вартості нерухомого майна, оцінка (експертно-грошова оцінка земельної ділянки) якого здійснена в порядку, визначеному законом, чинна на дату подання позовної заяви, у справах, в яких судом першої інстанції не ухвалено рішення про витребування майна у добросовісного набувача на день набрання чинності цим Законом, а також у частині порядку обчислення та перебігу граничного строку для витребування чи визнання права щодо:

нерухомого майна, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно до дня набрання чинності цим Законом;

нерухомого майна, щодо якого на момент його передачі першому набувачеві законом не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності і дата його передачі першому набувачеві передуює дню набрання чинності цим Законом.

Закон України «Про внесення змін до розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України щодо особливостей кредитування та фінансового лізингу у період дії воєнного стану» від 27.03.2025 №4340-IX

Дата прийняття: 27.03.2025.

Набрання чинності: 10.08.2025.

Законом внесено зміни:

I. Розділ "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356) доповнити пунктами 23 – 36 такого змісту:

"23. Протягом дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року [№64/2022](#) "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року [№2102-IX](#), позичальник (у тому числі його правонаступник), який є суб'єктом господарювання, має право звернутися до кредитодавця (позикодавця) або нового кредитора (далі – кредитор) із заявою про застосування мораторію на нарахування та сплату коштів за грошовим зобов'язанням за договором кредиту (позики), включаючи основну суму кредиту (позики), проценти, комісії та інші платежі (далі – заява), за сукупності таких умов:

1) сукупний річний дохід позичальника за 2021 рік (з урахуванням контрагентів, які разом з позичальником входять до групи пов'язаних контрагентів, що визначаються в порядку і за критеріями, встановленими Національним банком України) не перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

2) договір кредиту (позики) з позичальником було укладено до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України щодо особливостей кредитування та фінансового лізингу у період дії воєнного стану";

3) виконання зобов'язання за договором кредиту (позики) забезпечено заставою, іпотекою:

а) нерухомого майна, обладнання та/або устаткування, яке визначено індивідуальними ознаками, відповідає критеріям основних засобів відповідно до законодавства та станом на день подання заяви знаходиться на територіях активних бойових дій, у тому числі територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси (для яких не визначено дату завершення бойових дій), або тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України (для яких не визначено дату завершення тимчасової окупації), включених до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією; та/або](#)

б) транспортних засобів, які знищено, загублено, викрадено, втрачено та/або які вибули з володіння позичальника не з його волі іншим шляхом на територіях активних бойових дій, у тому числі на територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси (для яких не визначено дату завершення бойових дій), або тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України (для яких не визначено дату завершення тимчасової окупації), включених до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#).

Факт знищення, загублення, викрадення, втрати та/або вибуття з володіння позичальника (його правонаступника) не з його волі іншим шляхом транспортного засобу може підтверджуватися заявою про вчинення кримінального правопорушення та витягом з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінальних проваджень, відкритих не пізніше 30 днів з дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України щодо особливостей кредитування та фінансового лізингу у період дії воєнного стану", а якщо такі обставини виникли після набрання ним чинності – відкритих не пізніше 180 днів з дня початку бойових дій на відповідній території або з дня початку її тимчасової окупації Російською Федерацією, визначеного відповідно до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#).

[Перелік територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#), визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку;

4) на день укладення договору кредиту (позики) оціночна вартість майна, передбаченого підпунктом 3 цього пункту, становила понад 50 відсотків оціночної вартості всієї застави, іпотеки, що забезпечує виконання зобов'язання за таким договором кредиту (позики);

5) сукупний річний дохід позичальника за попередній звітний рік (з урахуванням контрагентів, передбачених підпунктом 1 цього пункту) не перевищує 75 відсотків його річного доходу за 2021 рік; або

загальна площа сільськогосподарських угідь, що перебувають у користуванні позичальника на день подання заяви, не перевищує 50 відсотків загальної площі сільськогосподарських угідь, що перебували у його користуванні в 2021 році. При визначенні загальної площі сільськогосподарських угідь, що перебувають у користуванні позичальника, не враховуються угіддя, які розташовані на територіях активних бойових дій, у тому числі на територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси (для яких не визначено дату завершення бойових дій), або тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України (для яких не визначено дату завершення тимчасової окупації), включених до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#);

б) загальна сума дивідендів, виплачених позичальником з дня, коли застава, іпотека отримали статус, передбачений підпунктом 3 цього пункту, до дня подання заяви, становить не більше 20 відсотків від суми основного боргу за договором кредиту (позики). Ця умова не поширюється на виплату дивідендів загальною сумою менше 150 тисяч гривень.

24. Позичальник надсилає заяву про застосування мораторію на нарахування та сплату грошового зобов'язання за договором кредиту (позики), включаючи основну суму кредиту (позики), проценти, комісії та інші платежі (далі – мораторій), у письмовій або електронній формі на юридичну або електронну адресу кредитора, зазначену в договорі кредиту (позики).

Заява підписується позичальником або його представником (за законом або за наявності довіреності на вчинення таких дій). Заява в електронній формі підписується відповідно до вимог [Закону України "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги"](#).

У заяві зазначаються:

1) повне найменування (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я та по батькові (для фізичних осіб – підприємців) позичальника (його правонаступника), його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб – підприємців), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за його наявності) або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – підприємців), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності);

2) повне найменування кредитора, його місцезнаходження, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України;

3) реквізити та дата укладення договору кредиту (позики);

4) сукупний річний дохід позичальника за попередній звітний рік та за 2021 рік; або

загальна площа сільськогосподарських угідь, що перебувають у користуванні позичальника на день подання заяви, та сільськогосподарських угідь, що перебували у його користуванні в 2021 році;

5) загальна сума дивідендів, передбачених підпунктом 6 пункту 23 цього розділу;

6) реквізити та дата укладення договору застави, іпотеки, поруки (за наявності), яким забезпечено виконання зобов'язань за договором кредиту (позики);

7) відомості щодо застави, іпотеки, яка забезпечує виконання зобов'язання за договором кредиту (позики);

8) відомості щодо майна, передбаченого підпунктом 3 пункту 23 цього розділу, та день набуття цим майном відповідного статусу; оціночна вартість такого майна станом на дату укладення договору застави, іпотеки; частка такого майна в оціночній вартості всієї застави, іпотеки, що забезпечує виконання зобов'язань за договором кредиту (позики).

До заяви додаються документи, що підтверджують інформацію, зазначену у ній.

Позичальник несе відповідальність за достовірність зазначеної у заяві інформації.

25. Кредитор на підставі отриманої заяви та доданих до неї документів протягом 20 робочих днів з дня їх отримання приймає рішення про застосування мораторію або відмову у застосуванні мораторію.

Кредитор надсилає рішення, передбачене абзацом першим цього пункту, у письмовій або електронній формі на юридичну або електронну адресу позичальника, зазначену в договорі кредиту (позики), негайно у день прийняття такого рішення.

У разі неподання позичальником документів, що підтверджують інформацію, зазначену у заяві, або надання недостовірної інформації кредитор має право відмовити позичальнику у застосуванні мораторію.

Рішення про відмову у застосуванні мораторію повинно бути вмотивованим.

У разі прийняття кредитором рішення про відмову у застосуванні мораторію через невідповідність позичальника критеріям, передбаченим підпунктами 1, 5 пункту 23 цього розділу, кредитор у рішенні про відмову зазначає:

склад групи контрагентів, які разом з позичальником входять до групи пов'язаних контрагентів;

критерії, встановлені Національним банком України, на підставі яких кожен контрагент включений у групу пов'язаних контрагентів, та відповідне значення таких критеріїв;

розрахунок сукупного річного доходу позичальника та контрагентів, які разом з позичальником входять до групи пов'язаних контрагентів, за останній звітний рік та за 2021 рік.

Рішення кредитора про відмову у застосуванні мораторію може бути оскаржено до господарського суду.

26. У разі прийняття кредитором рішення про застосування мораторію або якщо кредитор протягом 20 робочих днів з дня отримання заяви не прийняв жодне з рішень, передбачених пунктом 25 цього розділу, з дня отримання кредитором заяви позичальника протягом дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року [№64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року №2102-IX, та протягом одного року з дня його припинення або скасування:](#)

1) позичальник звільняється від обов'язку сплати грошового зобов'язання за договором кредиту (позики);

2) зупиняється вчинення будь-яких дій щодо примусового звернення стягнення на предмет застави, іпотеки, що забезпечує виконання зобов'язань за договором кредиту (позики), та щодо примусового стягнення заборгованості за договором кредиту (позики) з позичальника та особи, яка є поручителем, майновим поручителем виконання зобов'язань за договором кредиту (позики);

3) зупиняється нарахування грошового зобов'язання за договором кредиту (позики).

27. Строк дії договору кредиту (позики) та договорів застави, іпотеки, поруки, укладених для забезпечення виконання зобов'язань за таким договором кредиту (позики), продовжується на строк мораторію.

Перебіг позовної давності за вимогами про сплату грошового зобов'язання за договором кредиту (позики) чи звернення стягнення на предмет застави, іпотеки, перебіг строків звернення з вимогами до поручителя, майнового поручителя зупиняються на період мораторію.

28. У разі якщо позичальник у заяві зазначив недостовірну інформацію та встановлення цих обставин судом або підтвердження таких обставин наявними у кредитора офіційними документами (виданими суб'єктами, уповноваженими відповідно до закону видавати такі документи), це є підставою для скасування мораторію, поновлення обов'язку позичальника сплати грошового зобов'язання за договором кредиту (позики), відновлення нарахування грошового зобов'язання за договором кредиту (позики) та донарахування грошового зобов'язання за період застосування мораторію.

29. У разі якщо кредитор безпідставно прийняв рішення про відмову у застосуванні мораторію та встановлення цих обставин судом, мораторій вважається таким, що застосований з дня отримання кредитором заяви позичальника, передбаченої пунктом 24 цього розділу.

30. Протягом дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року [№64/2022](#) "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженням Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року [№2102-IX](#), лізингоодержувач (у тому числі його правонаступник), який є суб'єктом господарювання, має право звернутися до лізингодавця або особи, до якої перейшли права та обов'язки такого лізингодавця (далі у цьому пункті – лізингодавець), із заявою про застосування мораторію на нарахування та сплату лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу, включаючи заборгованість за ними, неустойку (штраф, пеню) (далі – заява), за сукупності таких умов:

1) сукупний річний дохід лізингоодержувача за 2021 рік (з урахуванням контрагентів, які разом з лізингоодержувачем входять до групи пов'язаних контрагентів, що визначаються в порядку і за критеріями, встановленими Національним банком України) не перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

2) договір фінансового лізингу укладено до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України щодо особливостей кредитування та фінансового лізингу у період дії воєнного стану";

3) на день укладення договору фінансового лізингу лізингоодержувач здійснював господарську діяльність на території, яка станом на день подання заяви належить до територій активних бойових дій, у тому числі територій активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси (для яких не визначено дату завершення бойових дій), або тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України (для яких не визначено дату завершення тимчасової окупації), включених до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#).

[Перелік територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку:](#)

4) об'єкт фінансового лізингу знищено, загублено, викрадено, втрачено та/або він вибув з володіння лізингоодержувача не з його волі іншим шляхом на територіях активних бойових дій, у тому числі територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси (для яких станом на дату подання заяви не визначено дату завершення бойових дій), або тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України (для яких станом на дату подання заяви не визначено дату завершення тимчасової окупації), включених до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#).

Факт знищення, загублення, викрадення, втрати та/або вибуття з володіння лізингоодержувача (його правонаступника) не з його волі іншим шляхом об'єкта фінансового лізингу може підтверджуватися заявою про вчинення кримінального правопорушення та витягом з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінальних проваджень, відкритих не пізніше 30 днів з дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України щодо особливостей кредитування та фінансового лізингу у період дії воєнного стану", а якщо такі обставини виникли після набрання ним чинності – відкритих не пізніше 180 днів з дня початку бойових дій на відповідній території або з дня початку її тимчасової окупації Російською Федерацією, визначеного відповідно до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#);

5) сукупний річний дохід лізингоодержувача за попередній звітний рік (з урахуванням контрагентів, передбачених підпунктом 1 цього пункту) не перевищує 75 відсотків його річного доходу за 2021 рік; або

загальна площа сільськогосподарських угідь, що знаходяться у користуванні лізингоодержувача на день подання заяви, не перевищує 50 відсотків загальної площі сільськогосподарських угідь, що знаходилися у його користуванні в 2021 році. При визначенні загальної площі сільськогосподарських угідь, що перебувають у користуванні лізингоодержувача, не враховуються угіддя, які розташовані на територіях активних бойових дій, у тому числі на територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси (для яких не визначено дату завершення бойових дій), або тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України (для яких не визначено дату завершення тимчасової окупації), включених до [Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією](#);

6) загальна сума дивідендів, виплачених лізингоодержувачем за період з дня, коли об'єкт фінансового лізингу отримав статус, передбачений підпунктом 4 цього пункту, до дня подання заяви, становить не більше 20 відсотків від суми основного боргу за договором фінансового лізингу. Ця умова не поширюється на виплату дивідендів загальною сумою менше 150 тисяч гривень.

31. Лізингоодержувач надсилає заяву про застосування мораторію на нарахування та сплату лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу, включаючи заборгованість за ними, неустойку (штраф, пеню) (далі – мораторій), у письмовій або електронній формі на юридичну або електронну адресу лізингодавця, зазначену в договорі фінансового лізингу.

Заява підписується лізингоодержувачем або його представником (за законом або за наявності довіреності на вчинення таких дій). Заява в електронній формі підписується відповідно до вимог [Закону України "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги"](#).

У заяві зазначаються:

1) повне найменування (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я та по батькові (для фізичних осіб – підприємців) лізингоодержувача, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб – підприємців), поштовий індекс,

ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – підприємців), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності);

2) повне найменування лізингодавця, його місцезнаходження, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України;

3) реквізити та дата укладення договору фінансового лізингу;

4) сукупний річний дохід лізингоодержувача за попередній звітний рік та за 2021 рік; або

загальна площа сільськогосподарських угідь, що перебувають у користуванні лізингоодержувача на день подання заяви, та сільськогосподарських угідь, що перебували у його користуванні в 2021 році;

5) загальна сума дивідендів, передбачених підпунктом 6 пункту 30 цього розділу;

6) відомості щодо території, на якій станом на дату укладення договору фінансового лізингу здійснював господарську діяльність лізингоодержувач;

7) реквізити та дата укладення договору поруки, яким забезпечено виконання зобов'язань за договором фінансового лізингу (за наявності);

8) відомості щодо об'єкта фінансового лізингу, передбаченого підпунктом 4 пункту 30 цього розділу, та день набуття цим майном відповідного статусу.

До заяви додаються документи, що підтверджують інформацію, зазначену в ній.

Лізингоодержувач несе відповідальність за достовірність зазначеної у заяві інформації.

32. Лізингодавець на підставі отриманої заяви та доданих до неї документів протягом 20 робочих днів з дня їх отримання приймає рішення про застосування мораторію або відмову у застосуванні мораторію.

Лізингодавець надсилає рішення, передбачене абзацом першим цього пункту, у письмовій або електронній формі на юридичну або електронну адресу лізингоодержувача, зазначену в договорі фінансового лізингу, негайно у день прийняття такого рішення.

У разі неподання лізингоодержувачем документів, що підтверджують інформацію, зазначену у заяві, або надання недостовірної інформації лізингодавець має право відмовити лізингоодержувачу у застосуванні мораторію.

Рішення про відмову у застосуванні мораторію повинно бути вмотивованим.

У разі прийняття лізингодавцем рішення про відмову у застосуванні мораторію через невідповідність лізингоодержувача критеріям, передбаченим підпунктами 1, 5 пункту 30 цього розділу, кредитор у рішенні про відмову зазначає:

склад групи контрагентів, які разом з лізингоодержувачем входять до групи пов'язаних контрагентів;

критерії, встановлені Національним банком України, на підставі яких кожен контрагент включений у групу пов'язаних контрагентів, та відповідне значення таких критеріїв;

розрахунок сукупного річного доходу лізингоодержувача та контрагентів, які разом з лізингоодержувачем входять до групи пов'язаних контрагентів, за останній звітний рік та за 2021 рік.

Рішення лізингодавця про відмову у застосуванні мораторію може бути оскаржено до господарського суду.

33. У разі прийняття лізингодавцем рішення про застосування мораторію або якщо лізингодавець протягом 20 робочих днів з дня отримання заяви не прийняв жодне з рішень, передбачених пунктом 32 цього розділу, з дня отримання лізингодавцем заяви лізингоодержувача протягом дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року [№64/2022](#) "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року [№2102-IX](#), та протягом одного року з дня його припинення або скасування:

1) лізингоодержувач звільняється від обов'язку сплати лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу;

2) зупиняється вчинення будь-яких дій щодо примусового стягнення лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу з лізингоодержувача та особи, яка є поручителем, майновим поручителем виконання зобов'язання за таким договором;

3) зупиняються нарахування та сплата лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу;

4) лізингодавцем вносяться зміни до графіка сплати лізингоодержувачем лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу шляхом відновлення сплати таких платежів після закінчення мораторію із збереженням періодичності та розміру відповідних платежів.

34. Строк дії договору фінансового лізингу та договорів поруки, укладених для забезпечення виконання зобов'язань за таким договором фінансового лізингу, продовжується на строк дії мораторію.

Перебіг позовної давності за вимогами про сплату лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу, перебіг строків звернення з вимогами до поручителя, майнового поручителя зупиняються на строк мораторію.

35. У разі якщо лізингоодержувач у заяві зазначив недостовірну інформацію та встановлення цих обставин судом або підтвердження таких обставин наявними у лізингодавця офіційними документами (виданими суб'єктами, уповноваженими відповідно до закону видавати такі документи), це є підставою для скасування мораторію, поновлення обов'язку лізингоодержувача сплати лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу, відновлення нарахування лізингових та інших платежів за договором фінансового лізингу та донарахування лізингових та інших платежів за період застосування мораторію.

36. У разі якщо лізингодавець безпідставно прийняв рішення про відмову у застосуванні мораторію та встановлення цих обставин судом, мораторій вважається застосованим з дня отримання лізингодавцем заяви лізингоодержувача, передбаченої пунктом 31 цього розділу."

Закон України «Про внесення зміни до розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України щодо поновлення перебігу позовної давності» від 14.05.2025 №4434-IX

Дата прийняття: 14.05.2025.

Набрання чинності: 04.09.2025.

Законом внесено зміни:

[Пункт 19](#) розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356) виключити.

Закон України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України та деяких інших законів України щодо особливостей надання відомостей публічних електронних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України, та деяких інших публічних електронних реєстрів» від 21.08.2025 №4576-IX

Дата прийняття: 21.08.2025.

Набрання чинності: 18.11.2025.

Законом внесено зміни:

1. Розділ "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356) доповнити пунктом 22-1 такого змісту:

"22-1. Протягом дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року №2102-IX, та протягом одного року з дня його припинення чи скасування місцезнаходженням юридичних осіб, які розробляють, виробляють, модернізують і утилізують продукцію військового / оборонного призначення, виконують роботи оборонного призначення, надають послуги в інтересах оборони для оснащення та матеріального забезпечення сил безпеки і сил оборони та/або послуги оборонного призначення, є виконавцями державного контракту (договору) з оборонних закупівель, а також здійснюють постачання товарів військового / оборонного призначення та подвійного використання, надання послуг військового призначення під час виконання заходів військово-технічного співробітництва України з іншими державами, може вважатися адреса, за якою забезпечується з ними зв'язок, зокрема надходження документів від органів державної влади та органів місцевого самоврядування."

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу» від 21.08.2025 №4577-IX

Дата прийняття: 21.08.2025.

Набрання чинності: 05.10.2025.

Законом внесено зміни:

1) розділ "Прикінцеві та перехідні положення" Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356) доповнити пунктом 22-1 такого змісту:

"22-1. У період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року №2102-IX, та протягом одного року з дня його припинення чи скасування місцезнаходженням резидента Дефенс Сіті може вважатися адреса, за якою забезпечується з ним зв'язок, зокрема надходження документів від органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Для цілей цього пункту термін "резидент Дефенс Сіті" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про національну безпеку України".

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою боротьби з ігровою залежністю (лудоманією) та вдосконалення державного регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор та лотерей» від 04.12.2024 №4116-IX

Дата прийняття: 04.12.2024.

Набрання чинності: 01.04.2025.

Законом внесено зміни:

1. У частині другій статті 300-5 Цивільного процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., №48, ст. 436) слова "органу державного регулювання у сфері організації та проведення азартних ігор" замінити словами "центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерейній сфері".

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення ухвалення та проголошення судових рішень» від 19.12.2024 №4173-IX

Дата прийняття: 19.12.2025.

Набрання чинності: 08.02.2025.

Законом внесено зміни:

2) у [Цивільному процесуальному кодексі України \(Відомості Верховної Ради України, 2017 р., №48, ст. 436\)](#):

[частину другу статті 35 викласти в такій редакції:](#)

"2. При ухваленні рішення з кожного питання жоден із суддів не має права утримуватися від голосування та підписання рішення чи ухвали. Судді не мають права розголошувати міркування, що були висловлені при обговоренні під час ухвалення судового рішення.";

у [статті 40](#):

перше речення частини п'ятої викласти в такій редакції:

"5. Якщо на час подання заяви про відвід судді у суді здійснюють правосуддя менше трьох суддів, вирішення питання про відвід здійснюється суддею, який розглядає справу чи вчиняє іншу процесуальну дію, про що постановляється ухвала, яка оформлюється окремим документом.";

частину дев'яту викласти в такій редакції:

"9. Питання про самовідвід судді вирішується ухвалою суду, що розглядає справу, яка оформлюється окремим документом.";

[абзац другий частини другої статті 62 викласти в такій редакції:](#)

"У разі задоволення заявленого клопотання щодо посвідчення довіреності фізичної особи на ведення справи, що розглядається, суд постановляє ухвалу, яка зазначається секретарем судового засідання у протоколі судового засідання, а довіреність або засвідчена підписом судді копія такої довіреності приєднується до справи.";

[пункт 4 частини першої статті 70 викласти в такій редакції:](#)

"4) судді та присяжні – про обставини обговорення питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, або про інформацію, що стала відома судді під час врегулювання спору за його участю.";

[назву, частини першу і четверту статті 244 викласти в таких редакціях:](#)

"Стаття 244. Стадія ухвалення судового рішення

1. Після судових дебатів суд оголошує про перехід до стадії ухвалення судового рішення та час його проголошення в цьому судовому засіданні.

У виняткових випадках залежно від складності справи суд може відкласти ухвалення та проголошення судового рішення на строк не більше десяти днів з дня переходу до стадії ухвалення судового рішення, оголосивши дату та час його проголошення.";

"4. Після закінчення поновленого розгляду справи суд залежно від його результатів відкриває судові дебати з приводу додатково досліджених обставин і переходить до стадії ухвалення судового рішення або оголошує перерву, якщо вчинення необхідних процесуальних дій у цьому судовому засіданні виявилось неможливим.";

[статтю 245 викласти в такій редакції:](#)

"Стаття 245. Таємниця ухвалення судового рішення

1. Під час ухвалення судового рішення суддя не має права обговорювати обставини та матеріали справи, застосування норм права та судову практику в цій справі, а також зміст судового рішення з іншими особами, крім складу суду, який розглядає справу.

2. Втручання у процес ухвалення судом судового рішення забороняється.

3. Судді не мають права розголошувати хід обговорення та ухвалення судового рішення.

4. Обговорення та ухвалення судового рішення відбуваються у приміщенні суду.";

[пункт 7 частини другої статті 248 викласти в такій редакції:](#)

"7) ухвали суду, постановлені в судовому засіданні без оформлення окремого документа.";

[частину четверту статті 258 викласти в такій редакції:](#)

"4. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку закінчується ухваленням постанови.";

частини [першу, другу, –четверту шосту статті 259 викласти в таких редакціях:](#)

"1. Суди ухвалюють рішення, постанови іменем України негайно після закінчення судового розгляду, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

2. Рішення та постанови ухвалюються, складаються і підписуються складом суду, який розглянув справу.";

"4. Для постановлення ухвал, що оформлюються окремим документом, суд оголошує перерву.

5. Ухвали суду, постановлені окремим документом, підписуються суддею (суддями) і приєднуються до справи. Ухвали, постановлені судом без оформлення окремого документа, зазначаються у протоколі судового засідання. Суд може оформити такі ухвали окремим документом після закінчення судового засідання.

6. У виняткових випадках залежно від складності справи складання повного рішення (постанови) суду може бути відкладено на строк не більш як на десять днів, а якщо справа розглянута у порядку спрощеного провадження – не більш як на п'ять днів з дня закінчення розгляду справи.

Складання повної ухвали залежно від складності справи може бути відкладено на строк не більш як на п'ять днів з дня проголошення скороченої (вступної та резолютивної частин) ухвали.

Скорочене (вступна та резолютивна частини) судове рішення має бути підписане всім складом суду і приєднане до справи.";

частини [першу, четверту, шосту і десяту статті 268 викласти в таких редакціях:](#)

"1. Рішення суду (повне або скорочене) проголошується у судовому засіданні, яким завершується розгляд справи, публічно, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

Під час проголошення повного рішення суду суд може оголосити лише його вступну та резолютивну частини та негайно вручити копії такого рішення учасникам справи, які були присутні у судовому засіданні.";

"4. У разі неявки всіх учасників справи у судове засідання, яким завершується розгляд справи, або у разі розгляду справи без повідомлення (виклику) учасників справи суд підписує рішення (повне або скорочене) без його проголошення.";

"6. У разі проголошення у судовому засіданні скороченого (вступної та резолютивної частин) рішення суд повідомляє, коли буде складено повне рішення.";

"10. В ухвалі, яку суд постановляє в судовому засіданні без оформлення окремого документа, оголошуються висновки суду та мотиви, з яких суд дійшов такого висновку.";

[частину другу статті 288 викласти в такій редакції:](#)

"2. Позивач та треті особи мають право оскаржити заочне рішення в загальному порядку, встановленому цим Кодексом.";

[абзац другий частини першої статті 354 викласти в такій редакції:](#)

"Якщо в судовому засіданні було проголошено скорочене (вступну та резолютивну частини) судове рішення або якщо розгляд справи (вирішення питання) здійснювався без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.";

[абзац перший частини другої статті 358 викласти в такій редакції:](#)

"2. Незалежно від поважності причин пропуску строку на апеляційне оскарження суд апеляційної інстанції відмовляє у відкритті апеляційного провадження, якщо апеляційна скарга подана після спливу одного року з дня складення повного судового рішення, крім випадків.";

[частину восьму статті 368 викласти в такій редакції:](#)

"8. Після закінчення дебатів суд переходить до стадії ухвалення судового рішення за результатами апеляційного провадження.";

[назву та частину першу статті 381 викласти в таких редакціях:](#)

"Стаття 381. Порядок ухвалення постанов судом апеляційної інстанції

1. Суд апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги ухвалює постанову за правилами статті 35 і глави 9 розділу III цього Кодексу з особливостями, зазначеними у статті 382 цього Кодексу.";

[підпункт "г" пункту 1 частини першої статті 382 викласти в такій редакції:](#)

"г) найменування суду першої інстанції, рішення якого оскаржується, дати ухвалення рішення, прізвища судді (суддів); часу і місця його ухвалення, дати складання повного рішення.";

[частину першу статті 384 викласти в такій редакції:](#)

"1. Постанова суду апеляційної інстанції набирає законної сили з дня її ухвалення.";

[абзац другий частини першої статті 390 викласти в такій редакції:](#)

"Якщо в судовому засіданні було проголошено лише скорочене (вступну та резолютивну частини) судове рішення або якщо розгляд справи (вирішення питання) здійснювався без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.";

[абзац перший частини третьої статті 394 викласти в такій редакції:](#)

"3. Незалежно від поважності причин пропуску строку на касаційне оскарження суд касаційної інстанції відмовляє у відкритті касаційного провадження, якщо касаційна скарга подана після спливу одного року з дня складення повного судового рішення, крім випадків.";

[частину сьому статті 402 викласти в такій редакції:](#)

"7. Після заслуховування пояснень учасників справи суд переходить до стадії ухвалення судового рішення за результатами касаційного провадження.";

[назву та частину першу статті 415 викласти в таких редакціях:](#)

"Стаття 415. Порядок ухвалення постанов судом касаційної інстанції

1. Суд касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги ухвалює постанову відповідно до правил, встановлених статтею 35 та главою 9 розділу III цього Кодексу, з особливостями, зазначеними у статті 416 цього Кодексу.";

частини [першу і другу статті 419 викласти в такій редакції:](#)

"1. Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її ухвалення.

2. З моменту ухвалення постанови судом касаційної інстанції скасовані або визнані нечинними рішення, постанови та ухвали суду першої або апеляційної інстанції втрачають законну силу та подальшому виконанню не підлягають."

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України від 14 лютого 2024 року № 1-п(III)/2024 щодо гарантування захисту прав і свобод особи за рішенням Європейського суду з прав людини» від 11.03.2025 № 4283-IX

Дата прийняття: 11.03.2025.

Набрання чинності: 09.04.2025.

Законом внесено зміни:

2) у [Цивільному процесуальному кодексі України \(Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436\):](#)

[статтю 424 викласти в такій редакції:](#)

"Стаття 424. Строки подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами

1. Заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами може бути подано:

1) з підстави, визначеної пунктом 1 частини другої статті 423 цього Кодексу, – учасниками справи протягом тридцяти днів з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про існування обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення;

2) з підстави, визначеної пунктом 2 частини другої статті 423 цього Кодексу, – учасниками справи протягом тридцяти днів з дня, коли вирок (ухвала) у кримінальному провадженні набрав (набрала) законної сили;

3) з підстави, визначеної пунктом 3 частини другої статті 423 цього Кодексу, – учасниками справи протягом тридцяти днів з дня набрання законної сили судовим рішенням, яким скасовано судові рішення, що стало підставою для ухвалення судового рішення, яке підлягає перегляду;

4) з підстави, визначеної пунктом 1 частини третьої статті 423 цього Кодексу, – учасниками справи протягом тридцяти днів з дня офіційного оприлюднення відповідного рішення Конституційного Суду України;

5) з підстави, визначеної пунктом 2 частини третьої статті 423 цього Кодексу, – особою, стосовно якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, не пізніше тридцяти днів з дня, коли така особа дізналася або могла дізнатися про набуття цим рішенням статусу остаточного;

6) з підстави, визначеної пунктом 3 частини третьої статті 423 цього Кодексу, – учасниками справи протягом тридцяти днів з дня, коли вирок у кримінальному провадженні набрав законної сили.

2. З урахуванням приписів частини першої цієї статті заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами може бути подана:

1) з підстави, визначеної пунктом 1 частини другої статті 423 цього Кодексу, – не пізніше трьох років з дня набрання таким судовим рішенням законної сили;

2) з підстав, визначених пунктами 2 і 3 частини другої та частиною третьою статті 423 цього Кодексу, – не пізніше десяти років з дня набрання таким судовим рішенням законної сили.

Строки, передбачені цією частиною, не можуть бути поновлені, крім строку, передбаченого для перегляду судового рішення за виключними обставинами у зв'язку з рішенням міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, яке набуло статусу остаточного, після спливу десяти років з дня набрання таким судовим рішенням законної сили, за умови що заява про перегляд судового рішення за виключними обставинами подана протягом тридцяти днів з дня, коли така особа дізналася або могла дізнатися про набуття цим рішенням статусу остаточного.";

[розділ XIII "Перехідні положення" доповнити пунктом 3 такого змісту:](#)

"3. Особи, стосовно яких постановлено рішення Європейського суду з прав людини, яке набуло статусу остаточного до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України від 14 лютого 2024 року №1-р(II)/2024 щодо гарантування захисту прав і свобод особи за рішенням Європейського суду з прав людини", та після спливу десяти років з дня набрання законної сили судовим рішенням, яке може бути переглянute за виключними обставинами, мають право протягом тридцяти днів з дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України від 14 лютого 2024 року №1-р(II)/2024 щодо гарантування захисту прав і свобод особи за рішенням Європейського суду з прав людини" звернутися до суду із заявою про перегляд судового рішення за виключними обставинами у порядку, визначеному цим Кодексом.".

Закон України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо посилення захисту прав добросовісного набувача» від 12.03.2025 №4292-IX

Дата прийняття: 12.03.2025.

Набрання чинності: 09.04.2025.

Законом внесено зміни:

до [Цивільного кодексу України \(Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№40 – 44, ст. 356\)](#) такі зміни:

1. [Статтю 261 після частини сьомої доповнити новою частиною такого змісту:](#)

"8. Перебіг позовної давності за вимогами щодо витребування чи визнання права щодо нерухомого майна, переданого з державної або комунальної власності у приватну власність, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, починається від дня державної реєстрації права власності першого набувача або дати передачі першому набувачеві нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законом не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності.".

У зв'язку із цим частину восьму вважати частиною дев'ятою.

2. [Статтю 388 викласти в такій редакції:](#)

"Стаття 388. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача

1. Якщо майно за відплатним договором придбане в особи, яка не мала права його відчужувати, про що набувач не знав і не міг знати (добросовісний набувач), власник має право витребувати це майно від набувача лише у разі, якщо майно:

1) було загублене власником або особою, якій він передав майно у володіння;

2) було викрадене у власника або особи, якій він передав майно у володіння;

3) вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі іншим шляхом.

2. Майно не може бути витребувано від добросовісного набувача, якщо:

1) воно було продане або передане у власність у порядку, встановленому для виконання судових рішень;

2) воно було продане такому набувачеві на електронному аукціоні у порядку, встановленому для приватизації державного та комунального майна.

3. Держава, територіальна громада, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті, також не може витребувати майно від добросовісного набувача на свою користь, якщо:

1) з моменту реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно права власності першого набувача на нерухоме майно, передане такому набувачеві з державної або комунальної власності у приватну власність, незалежно від виду такого майна, минуло більше десяти років;

2) з дати передачі першому набувачеві з державної або комунальної власності у приватну власність нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законодавством не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності, минуло більше десяти років.

Зміна першого та подальших набувачів не змінює порядку обчислення та перебігу граничного строку для витребування майна, передбаченого цією частиною.

Дія положень цієї частини не поширюється на випадки, якщо майно на момент вибуття з володіння держави або територіальної громади належало:

- а) до об'єктів критичної інфраструктури;
- б) до об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;
- в) до об'єктів та земель оборони;
- г) до об'єктів або територій природно-заповідного фонду, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об'єктів (територій) на момент вибуття з володіння;
- г) до гідротехнічних споруд, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об'єктів на момент вибуття з володіння;
- д) до пам'яток культурної спадщини, які не підлягали приватизації.

4. Якщо майно було набуто безвідплатно в особи, яка не мала права його відчужувати, власник має право витребувати його від добросовісного набувача у всіх випадках."

3. Статтю 390 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Суд одночасно із задоволенням позову органу державної влади, органу місцевого самоврядування або прокурора про витребування нерухомого майна від добросовісного набувача на користь держави чи територіальної громади вирішує питання про здійснення органом державної влади або органом місцевого самоврядування компенсації вартості такого майна добросовісному набувачеві.

Суд постановляє рішення про витребування нерухомого майна від добросовісного набувача на користь держави чи територіальної громади, за умови попереднього внесення органом державної влади, органом місцевого самоврядування або прокурором вартості такого майна на депозитний рахунок суду. Перерахування грошових коштів як компенсації вартості нерухомого майна з депозитного рахунку суду здійснюється без пред'явлення добросовісним набувачем окремого позову до держави чи територіальної громади.

Держава чи територіальна громада, яка на підставі рішення суду компенсувала добросовісному набувачеві вартість майна, набуває право вимоги про стягнення виплачених грошових коштів як компенсації вартості майна до особи, з вини якої таке майно незаконно вибуло з володіння власника. Порядок компенсації, передбачений цією частиною, не застосовується щодо об'єктів приватизації, визначених [Законом України "Про приватизацію державного житлового фонду"](#).

Для цілей цієї статті під вартістю майна розуміється вартість майна, оцінка (експертно-грошова оцінка земельної ділянки) якого здійснена в порядку, визначеному законом, чинна на дату подання позовної заяви."

4. У [статті 391:](#)

[назву викласти в такій редакції:](#)

"Стаття 391. Захист права власності власника майна";

доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Якщо органом державної влади або органом місцевого самоврядування, незалежно від того, чи мав такий орган відповідні повноваження, вчинялися будь-які дії, спрямовані на відчуження майна, в результаті яких набувачем такого майна став суб'єкт права приватної власності, спори щодо володіння та/або розпоряджання, та/або користування таким майном відповідним органом державної влади або органом місцевого самоврядування вирішуються на підставі статей 387 та 388 цього Кодексу."

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Положення цього Закону мають зворотну дію в часі в частині умов та порядку компенсації органом державної влади або органом місцевого самоврядування добросовісному набувачеві вартості нерухомого майна, оцінка (експертно-грошова оцінка земельної ділянки) якого здійснена в порядку, визначеному законом, чинна на дату подання позовної заяви, у справах, в яких судом першої інстанції не ухвалено рішення про витребування майна у добросовісного набувача на день набрання чинності цим Законом, а також у частині порядку обчислення та перебігу граничного строку для витребування чи визнання права щодо:

нерухомого майна, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно до дня набрання чинності цим Законом;

нерухомого майна, щодо якого на момент його передачі першому набувачеві законом не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності і дата його передачі першому набувачеві передують дню набрання чинності цим Законом.

Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення» від 17.06.2025 №4496-IX

Дата прийняття: 17.06.2025.

Набрання чинності: 17.07.2025.

Законом внесено зміни:

1) у [статті 290 Цивільного процесуального кодексу України \(Відомості Верховної Ради України, 2017 р., №48, ст. 436\)](#):

в абзацах другому і третьому частини другої слово "п'ятсот" замінити словами "сімсот п'ятдесят";

пункт 3 частини восьмої після слів і цифри "зазначені у пункті 1" доповнити словами і цифрою "та у підпункті "г" пункту 2".

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розподілу судових витрат та судового збору» від 18.06.2025 №4508-IX

Дата прийняття: 18.06.2025.

Набрання чинності: 16.07.2025.

Законом внесено зміни:

2) у [Цивільному процесуальному кодексі України \(Відомості Верховної Ради України, 2017 р., №48, ст. 436\)](#):

а) [статтю 136 доповнити частиною п'ятою такого змісту:](#)

"5. Особа, яка заявляє клопотання про відстрочення або розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх сплати, зобов'язана одночасно надати докази, які підтверджують наявність обставин, якими обґрунтоване таке клопотання.";

б) [частину другу статті 246 викласти в такій редакції:](#)

"2. У випадку, визначеному частиною першою цієї статті, суд вирішує питання про судові витрати без повідомлення учасників справи. Якщо суд вважатиме за необхідне, для вирішення питання про судові витрати він може призначити судові засідання, яке проводиться не пізніше двадцяти днів з дня ухвалення рішення по суті позовних вимог.";

в) [частину третю статті 270 викласти в такій редакції:](#)

"3. Суд, що ухвалив рішення, ухвалює додаткове судове рішення в тому самому складі протягом десяти днів з дня надходження відповідної заяви. Додаткове судове рішення ухвалюється в тому самому порядку, що й судове рішення, а в разі якщо суд вирішує лише питання про судові витрати – без повідомлення учасників справи.".

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

за 2025 рік